

Foto: Benjam Pöntinen

Lendorava LIFE-projekt: Koostöö lendorava elupaikade säilitamiseks Euroopas

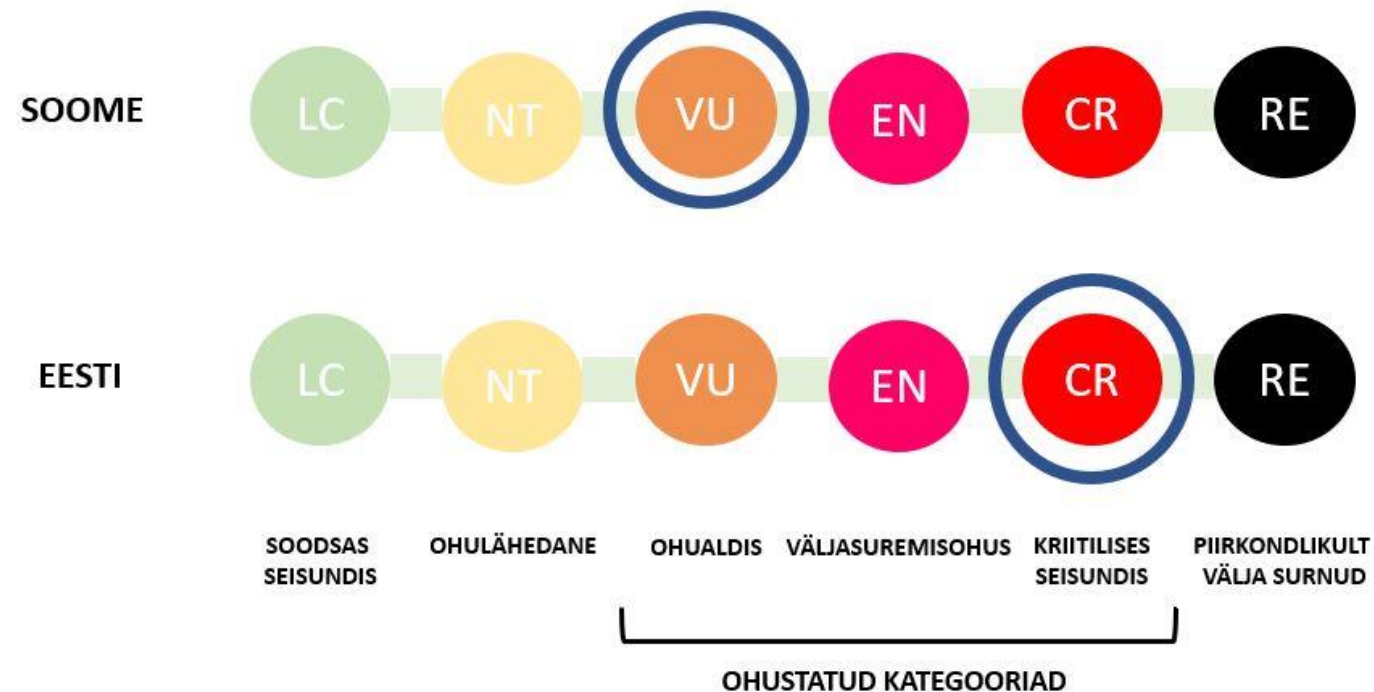
Kokkuvõte projekti brošüürist “Liito-orava-LIFE –
Monivuotinen hanke auttaa liito-oravia (2020)”
(soome keeles), mis on koostatud lendorava
LIFE-projekti raames (LIFE17NAT/FI/000469)

Eija Hurme & Anni Koskela
Metsähallitus, Parks & Wildlife Finland

Ohustatud lendorav

Euroopa Liidus leidub lendoravat (*Pteromys volans* L.) ainult Soomes ja Eestis ning selle liigi püsijäämise tingimused on ebasoodsad. Lendoravat ohustavad peamiselt elupaikade kadumine ja killustumine.

Sobivad elupaigad lendoravale mitmekülgse koostöö abil

Lendorava LIFE-projekti põhieesmärk on töötada välja ja kehtestada uued põhimõtted maakasutuse planeerimisel. Projekt keskendub elupaigavõrgustiku toetamisele: lendoravad vajavad sobivate elupaikade vahel liikumiseks metsaga kaetud ökoloogilisi koridore. Samuti vajavad nad püsivalt kaitstud paljunemis- ja toitumisalasid.

Me saavutame oma eesmärgi koostöö abil: projekt hõlmab kokku 18 organisatsiooni, kes esindavad peamisi maakasutuse planeerijaid Soomes ja Eestis. Euroopa Liidu LIFE-programm rahastab enamikku projekti kogueelarvest, milleks on 8,9 miljonit eurot. Projekt kestab umbes 6,5 aastat (01.08.2018–31.03.2025).

Projekt koondab erinevad teadmised ja kogemused

Projekti partnerid Soomes:

- Metsähallitus, Parks & Wildlife Finland
- Metsähallitus Forestry Ltd
- Majandusarengu-, transpordi- ja keskkonnakeskused (Põhja-Karjala, Põhja-Savo, Edela-Soome)
- Espoo, Jyväskylä ja Kuopio linn
- Kuopio loodusloomuuseum
- Soome loodusloomuuseum
- Soome Loodusvarade Instituut
- Põllumajandustootjate ja Metsaomanike Keskliit
- Soome Looduskaitse Liit
- Soome Metsakeskus

Projekti partnerid Eestis:

- Eesti Erametsaliit
- Keskkonnaamet
- Metsakorralduse Büroo
- Riigimetsa Majandamise Keskus

Elupaigavõrgustikud ja ökoloogilised koridorid on lendorava kaitsmise võtmeküsimuseks

Lendorava **elupaigad** on vanad segametsad suurte kuuskede ja haavapuudega. Kuused annavad lendoravale varju, samal ajal kui haavad ja teised lehtpuud on lendorava jaoks olulised toiduallikad. Lendorava **kodupiirkond** koosneb mitmest paljunemis- ja puhkekohast, toitumisaladest ja nendevahelistest liikumiskoridoridest. Emaslooma jaoks on keskmine kodupiirkond kaheksa hektarit ja isaslooma jaoks 60 hektarit.

Lendoravad liiguvad tõhusalt puult puule liueldes, kui puude keskmine kõrgus metsades ulatub 10 meetrini ja puude vahel on liuglemiseks 20–30 meetrit.

Projekt keskendub **elupaigavõrgustiku** toetamisele: lendoravad vajavad heade elupaikade vahel liikumiseks metsaga kaetud ökoloogilisi koridore. Lendorava **pesamets** on koht, kus lendoravad paljunevad, ja tugiala on metsaosas, mida lendoravad kasutavad igapäevaseks elutegevuseks. Lendorava pesametsade ja tugialade hävitamine ning nende seisukorra halvendamine on Euroopa Liidus elupaikade direktiivi (artikkel 12, IV lisa) alusel keelatud.

Lendorava kodupiirkond

Pilt: Tupu Vuorinen

Kõige olulisemad alad lendorava kodupiirkonnas on paljunemis- ja puhkekohad (punane) ning toitumisalad (sinine). Suured kuused annavad lendoravale varju, samal ajal kui haavad ja teised lehtpuud on lendorava jaoks olulised toiduallikad.

Lendorava elupaigavõrgustik

Elupaigavõrgustik koosneb lendoravale sobivatest elupaikadest ja nendevahelistest koridoridest. Ökoloogiliste koridoride puudumise tõttu ei pruugi lendoravad suuta levida sobivatesse elupaikadesse.

Pilt: Tupu Vuorinen

Elupaiga võrgustik linnapiirkondades

Pilt: Tupu Vuorinen

- Emaslooma kodupiirkond
- Levikukoridor

Linnapiirkondades kasutavad lendoravad liikumiseks ka tagahoove ja parke, kuid ehitustööd ja laiad teed võivad osutada liikumistõketeks. Lendoravate koridoride tagamine on linnaplaneerimisel esmatähtis.

Lendorava levikuandmete täiendamine

Põhjalikumate ja kättesaadavamate andmete saamiseks lendoravate kohta töötab Soome loodusloomuuseum välja vaatlusandmebaasi (Soome bioloogilise mitmekesisuse teabekeskus, www.laji.fi).

Lendorava inventuuri viiakse projektialadel ellu väljaheidete otsimise meetodi abil. Uue meetodina kasutatakse looduskaitsekoeri, kes on välja õpetatud leidma lendoravate pabulaid ja seega tuvastama pesapuid. Espoos tehakse ka raadiotelemeetriauring lendoravate ruumiliste liikumiste kaardistamiseks.

Lisaks koostab Soome Loodusvarade Instituut elupaigamudeleid ja kaarte, mis näitavad võimalike lendoravametsade asukohti ning on kasulikud vahendid välitööde ja maakasutuse planeerimiseks.

Ühisplaneerimine linna- ja metsapiirkondades

Metsanduse, maaomanike ja looduskaitse huvirühmad teevad metsamajandamisplaane kokku u 40 ala kohta era- ja riigi omandis olevates metsades Soomes.

Haab on lendorava jaoks oluline puuliik, kuna see pakub toitu ja pesitsusvõimalusi. Haavapuude järjepidevust toetatakse Soomes 16 piirkonnas Natura 2000 aladel ja nende lähedal majandatavates metsades. Tehakse raieid, mis soodustavad noorte haabade kasvu ning mõningates kohtades ehitatakse noorte haabade kaitseks piirdeaedsasid. Need meetmed tagavad, et tulevikus on kasvamas eri vanusega haavapuid.

Kolm linna – Espoo, Jyväskylä ja Kuopio – ühendavad jõud linnapiirkondades. Linnades hinnatakse varasema tegevuse mõju ning 20 ala kohta koostatakse uued majandamisplaanid. Lisaks toetatakse linnades elupaikade võrgustikke pesakastide ülesseadmise ja noorte puude istutamise abil, et moodustada ökoloogilisi koridore, mida lendoravad saavad kasutada piirkondade vahel liikumiseks.

Näitused ja keskkonnaharidus

Projekti üks tähtis eesmärk on suurendada huvirühmade ja laiema avalikkuse teadlikkust lendoravast. Uued püsinäitused seatakse üles Soomes Haltia looduskeskuses ja Kuopio loodusloomuuseumis ning lisaku looduskeskuses Eestis.

Samuti luuakse üks väiksem mobiilne näitus, mida laenutatakse õppe-eesmärkidel kõikjal Soomes. Kuopios käib spetsiaalne saadik koolides ning tutvustab lendoravate elu.

Projekti osana luuakse Soomes kolm uut kaitseala. Need hõlmavad kokku 26 hektarit ja asuvad Põhja-Savo, Põhja-Karjala ja Kagu-Soome piirkonnas.

Lisateave

Lendorava LIFE-projekt:

<https://www.metsa.fi/en/project/flying-squirrel-life/>

Projekti brošüür soome keeles:

<https://julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/2443>

Projekti brošüür rootsi keeles:

<https://julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/2444>

Projekti on rahastanud Euroopa Liidu LIFE-programm. Materjal kajastab autorite seisukohti ning Euroopa Komisjon ega CINEA ei vastuta selles sisalduva teabe mis tahes kasutuse eest.

Foto: Rainer Carpelan/
Vastavalo.fi

KESKKONNAAMET

